

Srbija nedovoljno učinila na unapređenju i zaštiti ljudskih prava

Platforma organizacija za saradnju sa mehanizmima UN za ljudska prava podnela je Kancelariji Visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava izveštaj o dosadašnjem statusu ispunjenosti preporuka koje su upućene Srbiji 2018. godine u okviru trećeg ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda pred Savetom za ljudska prava Ujedinjenih nacija. Od 175 preporuka koje se odnose na unapređenje i zaštitu ljudskih prava koje je Srbija prihvatila, u izveštaju je analiziran stepen ispunjenosti 56 preporuka. Samo tri preporuke su ocenjene kao delimično ispunjene dok je preostalih 53 ocenjeno kao neispunjene.

U izveštaju se konstatuje da Srbija nije izmenila važeći Ustav kako bi otklonila mogućnost političkog uticaja na nosioce pravosudnih funkcija i ojačala njihovu nezavisnost niti je sprovela suštinsku javnu raspravu. Iako rad na izmeni Ustava teče od 2017. godine, on se odvija u suprotnosti sa odredbama koje regulišu ovaj proces, u klimi ograničenja suštinske javne rasprave i potpunog zanemarivanja stavova pravosudne struke (na nacionalnom i međunarodnom nivou) o predloženim rešenjima.

Neophodno je uskladiti pravni okvir sa Konvencijom protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih kazni ili postupaka Ujedinjenih nacija. Ovo se prvenstveno odnosi na usklađivanje definicije torture u našem Krivičnom zakoniku sa definicijom predviđenom u Konvenciji.

Nije učinjeno dovoljno napora kako bi obezbedio povoljniji položaj žena u oblasti rada i zapošljavanja. Rodni jaz u stopama zaposlenosti i u zaradama je konstantan, a tržište rada karakteriše rodna segregacija po sektorima i zanimanjima. Žene su izložene lošim uslovima rada, a posebno je težak položaj tekstilnih radnica u Srbiji. Diskriminacija žena u Srbiji je prisutna i prilično raširena. Naročito su prisutni diskriminatorni rodni stereotipi u javnom diskursu.

Socijalna isključenost i diskriminacija Roma su i dalje izraženi. Diskriminacija i segregacija u obrazovanju dece pripadnika romske nacionalne manjine predstavlja sistemski problem, a zakonodavni okvir neefikasno odgovara na pomenute izazove.

Republika Srbija nije učinila dovoljno napora kako bi omogućila inkluzivno obrazovanje svakom detetu. I dalje je visoka stopa ranog napuštanja sistema obrazovanja, posebno romske dece. Izričita zabrana telesnog kažnjavanja dece i dalje nije predviđena zakonom.

Nivo socijalne distanciranosti prema LGBTI osobama i dalje je izraženo. Interseks osobe ostaju nevidljive i pravno i socijalno. Još uvek nisu učinjeni konkretni koraci na izmenama Zakona o zabrani diskriminacije.

Iako je usvojena Strategija za unapređenje prava i položaja osoba sa invaliditetom još uvek nije usvojen akcioni plan za njeno sprovođenje. Neophodno je dalje jačanje institucija odgovornih za zaštitu osoba sa invaliditetom kako bi se sprečile brojne povrede prava ovih osoba koje su u praksi česte.

U Republici Srbiji još uvek ne postoji dovoljno uređen i efikasan sistem integracije izbeglica u društvo, što je posledica i činjenice da postoje brojni izazovi u odnosu na upravljanje migracijama. Sve češći govor mržnje prema ovoj populaciji na društvenim mrežama i u digitalnim medijima ukazuje da je potrebno hitno institucionalno reagovati i prevenirati moguće incidente.

Imajući u vidu složenost procesa implementacije ovih preporuka koje se odnose na sve oblasti ljudskih prava, Platforma je još 2018. godine uputila apel Vladi Republike Srbije da je neophodno sačiniti konkretan i detaljan plan implementacije. Do danas, članice Platforme nisu upoznate da li je plan sačinjen i objavljen. Iako izveštaj o statusu ispunjenosti dobijenih preporuka Srbija ima obavezu da predstavi Savetu za ljudska prava tek početkom 2023. godine, zabrinjava činjenica da nisu preduzeti ozbiljniji koraci kako bi u određenim oblastima ljudskih prava bio učinjen napredak ili su pak preduzeti koraci za koje se ne može dati ocena da su usmereni ka ispunjavanju preporuke.

Platforma koristi ovu priliku da pozove novoformirano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog da u što skorijem roku nastavi sa aktivnostima koje je do formiranja nove Vlade obavljao Savet za praćenje primene preporuka mehanizama Ujedinjenih nacija za ljudska prava. Takođe, neophodno je višestruko pojačati napore kako bi se dobijene preporuke ispunile, i to ne samo radi formalnog ispunjavanja međunarodnih obaveza već prevashodno jer od toga zavisi mogućnost ostvarivanja i zaštite ljudskih prava građana Srbije.